

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA,"

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Gerona	1	pesseta trimestre
Fora	1'25	id. id.
Estranger	1'50	id. id.
Un número 10 cèntims		

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
CORT-REAL 7-1.er

ANUNCIS Y COMUNICATS
Preus convencionals

De tots los llibres, folletos, etc., que 's remetin
à la Redacció, se 'n donarà compte en lo Setmanari

Any 3.er

Diumenge 25 d' Octubre de 1896

Núm. 132

SECCIÓ GENERAL

Montanyenques

La gent de per aquí no s'adonan més que dels dos mals que més directament los assotan: les guerres qu' hem de sortenir a Cuba y Filipines y la mala anyada. Les primeres arreballan del pahís al jovent y no van quedant més que gent inútil pera'l treball: dones, vells y quitxalla.

La segona 'ls hi ha robat lo blat, oli, ví y llegúms, ó recapte, com ne dihen alguns.

Per de prompte aquestes dues calamitats son fixes, se fan sentir cada die y per lo mateix que tenen sempre la ferida oberta fá que tothom les senti d' una manera més viva.

Y axó que no son les més fortes y temibles, puig, si bé s' escorcolla, se 'n troban d' altres que 's fican més endins, que van rosegant d' una manera sorda y que dintre curt temps se resoldrán fatalment ab una crisi espantosa.

De llarch temps va arrelant al cor de la montanya, y si fá ó no fá per tot arreu, una indiferencia que glaça; indiferencia religiosa, indiferencia política, indiferencia moral, es á dir indiferencia en tot.

Y aquesta indiferencia ha progressat d' una manera llastimosa ab l' estat de postració en que 'l poble 's troba.

Parléloshi de la solució de la guerra y ningú la sab veure d' una manera satisfactoria pera Espanya, tothom ha perdut la fé qu' avans tenian ab los governants, ja no interessan les novès que'ns venen de Cuba y no hi ha qui posi confiança ab cap partit polítich.

Si devagades y quan vé á tom los hi parléu de regionalisme, primer vos miran estranyats porque no saben lo qu' aquesta paraula significa, després que 'ls hi habeu explicat de gros en gros lo més principal del seu programa, vos responen ab tota la fredor de les neus que cubrexen les vehines crestes, ¡si axó fos vritat no! axis ja fora un altre cosa, pró y quan ho veurem? no pas nosaltres: y encare si no us replican; paraules boniques ray, ja n' estem d' avesats á sentirne, tothom promet la lluna, pró quan los que prometeu son á dalt, tots son bons pera assotarnos.

No es estrany; escarmentats com estan de tots los partits polítichs que 'ls hi prometen desde la oposició lo que no poden donárloshi ab la intenció de tenirlos contents y enganyats, han gastat ja lo mellor de ses energies y are, en aquestos moments crítichs, no hi cap forsa que 'ls puga moure; desesperats de millorar la seva trista sort, si aquest nom pot donarse al seu estat miserable, s' abandonan á la inacció; tot va cada die més de mal borrás y si no vé 'l remey abiat, será després molt difícil, gayre vé impossible, tornar á la vida aquesta part del poble que pert la seva fesomia, lo seu geni y dintre curt temps perdrá fins lo seu nom tot. Heus aquí un pahís ahont se fa necessaria de tota necessitat la propaganda continuada del regionalisme pera veure si 's desperta una mica lá fé apagada, avans les cendres que la cubrexen no l' hagin refrejat, y véus aquí també uns llochs ahont, per lo mateix qu' hi son ta it necessaries aquestes idees, gayre bé may hi troban ressó, porque no hi ha la costum de predicarles, essent axis que, precisament d' aquestes coses beu conreuhades, podrien sortirne puntals fermíssims pera assegurar l' entronament definitiu d' aquets principis, puig es tant ferm lo malestar qu' aquí 's sent que 'l die que 's persuadissen bé de que sols lo regionalisme pot tornarlos á la vida normal, lo defensarian ab un entusiasme sols comparable ab l' abatiment é in diferencia qu' avuy senten. Altres mals gravíssims se fan fent endémichs pera aquí y demanan també remey, pero reservarem lo tractarlos per un altre die ja que pera parlarne ab un sol article sería massa llarch.

JOAN DE PORCIOLES.

BEN XAFAT

«El empréstito se considera fracasado, pero la nación se encontrará dueña de los ferro-carriles, ya que las prórogas concedidas á las Compañías quedarán sin efecto desde el momento en que no responden aquellas á sus compromisos. Habrá que pensar en un empréstito interior, con lo cual aprenderán los judios que pretendian hacernos victimas de su codicia.»

El Gobierno confia mucho en el patriotismo del país.»

Ben xafat. Y que no s' ho creguin á París que no tenim un xavo pera fer cantar un cego. Aquí no captem per necessitat, que captem per luxu. Y sino fixinse en lo que diu l' *Imparcial* als judios que pretendian hacernos victimas de su codicia: que la nación se encontrará dueña de los ferro-carriles.

A Espanya som aixís. Nos acabarán los diners, los joves, la vergonya; matarán la industria; xafarán la propietat, pero lo que es acabar ab l' orgull dels castellans que no hi pensin los judios. Primer s' acabará l' aygua de la mar y á fé que n' hi ha unas quantas galledas.

Y no 'ns hem d' estarrufar si tenim tanta terra á la Habana y contém ab un Banch d' Espanya que de primer entubi ja demana al govern per garantia de cinquanta lo que 'ls extrangers demanavan per mil milions? Y uns capitalistes que cuyta corrents están comprant paper pagador en franchs mentres se desfan com si 'ls cremés els dits del que era pagador en pessetas?

Som espanyols dels fermes, si senyors, encara que no ho'sembli. Si comprém valors pagadors á París no es que 'ns refiem de que vinga 'l *Devastation* y l' *Amiral Duperré* y l' *Redoutable* á fernos cumplir nostres compromisos á canonada seca: ho fem perque al pagar los barrets de las senyoras las madamas no 'ns afrontin fent dringar sobre 'l taulell los duros que fan ab tanta trassa á las Secas de Madrid y de Sevilla.

No 'n som nosaltres de aquells pobres que si 'ls donan una llesca de pa dihen que *Deu n' hi do*. Que 'ls judios de París no 'ns volen dexar doscents milions de duros que necessitarém per anar tirant uns quants mesos! Millor: per ells ferán.

(De *La Renaixensa*)

História contemporanea de la Illa de Cuba

Resúm cronològich dels fets més importants ocorreguts á n' aquesta illa, desde 1801 fins al present any 1896, per

P. GIRALT

(De l' *Avisador Comercial* de la Habana.)

PRIMERA EPOCA.—1800-1868

Periodo de gestació separatista.—Conspiracions, revoltes é intents contra la soberania d' Espanya.

1800.—La nació espanyola está en possessió de tot lo continent Sud-Americá, Centre d' América, Méxich, Illes de Cuba y Puerto-Rico, la Luisiana y la Florida en lo Nort-América.—En 1795 Espanya cedí á França la part espanyola de la illa de Santo Domingo, pero per los rebomboris d' Haytí contra França, los espanyols seguían en possessió de la seva antiga colonia.—Governa á l' illa de Cuba D. Salvador Muro y Salazar, Marqués de Somermelos.

1804.—Espanya cedeix á França *La Luisiana* y Napoleón Bonaparte la ven á la República dels Estats Units per 12 milions de franchs.

1808.—Guerra dels espanyols contra Napoleón. Se comensa á moure en les colonies la febre reformista. S' iniciá en la illa de Cuba l' antagonisme entre cubans y peninsulars ab la qüestió de les *godas* y de les *pelonas*. Les dones desafectes á Espanya, per simpaties ab Napoleón, portaven lo cabell curt y les espanyoles lo portaven llarch, per axó se digué á n' aquestes *godas* y á n' aquelles *pelonas*.—27 de Juriol: lo regidor

de la Habana D. Francisco Arango presentá un projecte encaminat á que 's formés una *Junta Patriótica* qu' assumís lo mando de la illa mentre durás la guerra ab Napoleón, com s' estava fent en les altres colonies del Continent americá.

Lo brigadier Montalvo, quefe militar de la Habana, s' oposá energicament á la constitució d' aytal *Junta* y 'l Governador Somermelos no la autorisá. Degut á n' axó, la illa de Cuba pogué salvarse de l' abím en que caygueren les esmentades colonies, ahont la fluxetat dels vireys consentí la formació d' aquelles *Juntas Autónomas*, quins primers actes foren dirigits á proclamar la independència.

1809.—Per haver perdut França á Haytí, recobrá Espanya la seva antiga colonia d' Santo Domingo.

1812.—Foren penjats á la Habana lo negre Aponte y vuyt subjectes més, per haver tramat una conspiració contra la rassa blanca.—14 d' Abril. Governa á Cuba D. Joan Ruiz de Apodaca.—13 de Juriol: es proclamada per primer cop la Constitució y la llibertat d' impremta á la Illa de Cuba.

1813.—Guerra dels Estats Units ab Inglaterra. Per esser aquesta aliada d' Espanya contra Napoleón, los yankis s' apoderan de Mobila, y altres ports de la Florida.

1814.—Es abolert lo régimen Constitucional á la Península y á Cuba.

1816.—2 de Juriol: Pren lo mando de la Illa D. Joseph Cienfuegos.

1818.—En plena pau, 8000 yankis manats per En Jackson atacan á Panzacola, (Florida) y fan capitular á son governador espanyol Massot que sols tenia pera deféndrela 400 homes.

1819.—Panzacola es retornada als espanyols y poch després (lo 22 de Febrer) Espanya per un tractat cedeix la Florida al Govern Nort Americá, en cambi de les provincies de Tejas.—29 d' Agost: Pren lo mando de la Illa D. Joan Manel Cagigal.

1820.—46 d' Abril: Sedició militar á la Habana. Mentres se formava la parada á la Plassa d' Armas pera 'l rellevo de la guardia, dos oficials proclamaren la Constitució (que ya regia á la Península després del pronunciament d' En Riego). Sense esperar l' orde oficial, los amotinats pujaren á Palacio y obligaren á la forsa al vell general Cagigal á que surtis al balcó á jurar la Constitució, quan aquest se trovava sufrint un atac d' asma. Lo batalló de Tarragona se mantingué fidel á la disciplina y no prengué part en lo motí. L' instigador d' aquesta sedició fóu lo Brigadier Aldama que venia de Terra ferma imbuert d' idees revolucionaries.

1821.—3 de Mars: Governa la Illa D. Nicolau Mahi.

En aquesta época comensaren los anti-espanyols de molestar als peninsulars ab los motius de *godos*, *tártaros*, *indianos* y *extrangeros*: Al amparo de la Constitució, la llibertat d' impremta pren ayres de llicencia, d' escándol. Per medi de les logies masóniques se fomentava la conspiració qu' anomenavan *La cadena eléctrica*. Los peninsulars organisaren la societat de defensa anomenada *Los treinta labradores*.

1822.—24 de Janer: Trayció de Cáceres, auditor de Santo Domingo; qu' havent sigut honrat ab la confiança del govern espanyol, proclama la independència de la colonia. Poch després fóu absorvida y dominada pels negres d' Haytí, fins al any 1844 en que torná á constituir apart una república independent.—19 de Juriol: Mort d' En Mahi. Lo substituheix interinament D. Sebastiá Kindelán.—5 de Desembre: Ab ocasió d' unes eleccions de Diputats, un oficial que 's deya Gaspar Rodriguez promogué á la Habana unes baralles que degeneraren en motí ó colisió armada entre *godos* y *mulatos* (axis s' anomenavan los bandos espanyol y separatista). Dos dies durá la batalla. Lo governador Kindelán, una vegada ofegada la brega, proposá al govern la expulsió del clergue reformista Tomás García Piñeres, instigador d' aquell y d' altres desordes.

1823.—2 de Maig: Pren lo mando de la Illa D. Dionís Vives.

1824.—23 d' Agost: Lo Gaspar Rodriguez, avans merit, se sublevà ab un quants llancers a la Plassa d' Armes de Matanzas proclamant la independència de Cuba. No trovaren qui's seguís y tingueren de fugir, embarcantse á Sagua.

1825.—4 de Mars: Lo general Vives, atenant á les conspiracions que 's tramavan, creá Comissions Militars pera jutjar los delictes d' infidencia y los crims comesos en despoilat.

1826.—Abortá la conspiració separatista coneguda ab lo nom de *Los Soles de Bolivar*. Foren executats á Puerto Príncipe sos capdills Agüero y Sanchez.

1830.—Se trama la conspiració de *El Aguila Negra*. Sos principals capdills foren detinguts y condemnats á mort, anant despres indultats á Ceuta.

1832.—15 de Mars: Governá la Illa D. Mariano Ricafort.—15 d' Octubre: Decret d' amnistia. Los conspiradors deportats tornan á la Illa pera conspirar altre vegada.

1834.—15 de Mars: Comensa á governar la Illa don Miquel Tacon.

1835.—17 de Juriol: Insurreccions d' esclaus en varis cafetals de Jaruco y Aguacate; instigats per agents separatistes.—12 de Juriol: Motí de negres á la Habana, barri del *Gorrión*. Mentres axó passava, los del Camagüey demanavan la supressió de les Comissions Militars.

1836.—29 de Setembre: Rebelió del general Lorenzo, Governador de Santiago de Cuba. Alucinat pels separatistes ab capa de reformistes, proclamá la Constitució á Santiago de Cuba, sense estar autorisat pera ferho pel Govern Suprem, ni pel general Tacon. Aquest hi enviá tropes y restablí l' orde embarcant á Lorenzo.

1837.—7 de Mars: Les Corts espanyoles rebutjan de son sí als diputats cubans; per l' escándol de les rebelions y conspiracions ocorregudes á Cuba.

1838.—27 d' Abril: Pren lo mando de la Illa D. Joaquim de Ezpeleta.—25 de Maig: Se descobre á Trinitat un complot pera promoure sublevacions d' esclaus. Foren ajusticiats sos principals capítossos.

1840.—10 de Janer: Governá la Illa D. Pere Tellez Giron, Príncep d' Anglona.

1841.—5 de Mars: Es rellevat per D. Geroni Valdés. Se fomenta altre rebelió per medi de proclames separatistes impreses, en les que s'insulta als peninsulars.

1842.—Se promouhen nous motíns d' esclaus per conseqüencia de intrigues elaborades pel consul inglés Mr. Turnbull. Lo mulato Mitchel fôu pres y castigat.

1843.—20 de Novembre: Pren lo mando de la Illa lo general D. Leopoldo O'donell.

1846.—18 de Febrer: En lo café Escauriza (avuy Louvre), hi hagué un motí ó avalot conegut vulgarment per batalla del *ponche de leche*.—28 de Juny: Descuberta una formidable conspiració entre la rassa de color foren fusellats á Matanzas onze subjectes, entre ells lo poeta Plácido.

1848.—9 de Mars: Pren lo mando de la Illa D. Frederich Roncali, Comte d' Alcoy.—18 de Mars: Lo periódich separatista de Nova-York *La Verdad*, dirigit per D. Gaspar Betancourt (*El Lugareño*), publicá una proclama anunciant que després de la revolució francesa, aviat vindria la República á Espanya y la independència de Cuba. Comensaren á escamparse idees anexionistes per la fulla *Apelación al pueblo de Cuba*.—*Mes de Juriol*: Probatures d' insurrecció á Centfochs y á Trinitat, en les quines estigué compromés lo general Narcís Lopez.

1850.—13 de Maig: Desembarca á Cárdenas una expedició filibustera capitanejada per Narcís Lopez. Després de renyits combats hagué de tornarse á embarcar.—20 de Novembre: Pren lo mando de la Illa D. Joseph de la Concha, per primera vegada.

1851.—S' axecan partides separatistes en lo Camagüey y en les Tunes. Lo die 11 d' Agost foren fusellats sos capdills Agüero y Zayas á Puerto Príncipe; Armenteros y Hernandez á Trinitat.—12 d' Agost: Desembarca altre vegada En Narcís Lopez ab una expedició en lo Morrillo, prop de Bahía Honda.—1.ª de Setembre: Narcís Lopez fet presoner pels voluntaris de D. Santos Castañeda y D. Francisco Cea, es mort en garrot en lo *placer* de la Punta. Foren, además, fusellats 50 filibusters y deportats 30.

1852.—16 d' Abril: Pren lo mando de la Illa D. Valentí Cañedo. Se dona una amnistia als emigrats indultant als que eren á Ceuta. Desseguida s' organís una altre conspiració separatista que ab lo nom de *La Estrella Solitaria* dirigiren lo Comte de Pozos Dulces y D. Francisco de Armas.

1853.—2 de Dezembre: Governá la Illa D. Joan de la Pezuela, que perseguí la tracta de negres y concedí una altre amnistia als conspiradors.

1854.—21 de Setembre: Lo general D. Joseph de la Concha governa la Illa per segona vegada.—12 d' Oc-

tubre: mor assassinat d' un tiro que li enjegaren desle 'l carrer en lo café de «Marte y Belona», lo capitá de voluntaris D. Santos Castañeda, un dels que feren presoner á n' En Narcís Lopez.

(Seguirá)

Tret de *El Eco de Sitges*.

Noticies

Oficials

AJUNTAMENT.—*Sessió del 21 d' Octubre*—(2.ª convocatori). Reunits 7 concejals baix la presidencia del Sr. Alcalde, celebraren sessió, prenguentse los següents acorts després de aprobada y firmada la acta de la anterior:

Aprobar comptes per valor de 838'73 pessetes.

Quedar enterat ab satisfacció de una comunicació del Sr. Marqués de Camps dant en nom propi y en el de sa Sra. mare las gracias per haber dat á la plassa del Rey D. Marti lo nom de Marqués de Camps, y pregantli que se li manifesti lo que l' hi correspon satisfacer del import de las aceras y colocació.

Dijous vinent comensan les fires de Girona. Altres anys se 'n parlava per endavant, se preparava alguna festa extraordinaria, se procurava atraure concurrència y enllamioar y divertir als forasters. Aquest any s' en parla poch, se 'n espera poch y fins lo nostre Ajuntament, á nostra entendre ab bon acort, fá lo menos possible. Efectivament; los temps no son de festes, ni la gent graneja pera poder gastar. En lo poble hi falta la animació y la alegria del jovent, qu'avuy guerreja á l' altre banda del mar ó sofreix en un llit d' hospital, y en les classes més acomodades no hi ha humor perquè 'ls negocis no van bé, los fondos baxan y 's preveuhen ab fonament nous y majors pagos. Fassi Deu que l' any vinent poguém celebrar tots les fires de Girona ab més profit y ab més alegria.

—Ha mort á Madrid lo vell Capitá general D. Manel Pavia, Marqués de Novaliches, que fôu ferit á la batalla d' Alcolea defensant ab llealtat lo trono de la reyna D.ª Isabel II.

—Les noticies de Cuba y Filipines presenten un xich millorada la situació. Pera 'l càrrech de según cabo de Filipines ha sigut combat lo general Polavieja, que marxará 'l die 7 del més entrant ab una pila d' altres generals y 'l contingent de la quinta d' aquest any destinat á l' arxipélag: lo destinat á Cuba, en nombre de 25,000 homes, marxará també á mitjans del mateix mes.

Després d' haverse dit qu' havia fracassat l' empréstit de mil milions, á l' extranger; s' assegura que les negociacions encara continuan. De tots modos, la situació económic ha empitjorat y 'ls fondos han tingut una forta baxa.

—Se confirman los rumors que fa dies circulavan de que se jugará en gran aquestes fires. Ignorém si ja s' ha comensat la funció; com indica algun periódich. Per lo que puga ser, estarém á la mira: consti á qui no pot ignorarho y á qui déu impedirho perque la lley y la moral ho prohibexen.

—Nostre estimat consoci D. Joseph Jubany ha jurat aquesta setmana lo càrrech de procurador y ha establert son despatx en lo carrer del Nort.—1, baxos. Li desitjém molts negocis.

—Hi ha rebut lo núm. 92 de la Revista quinzenal ilustrada *Las Misiones Católicas*, que conté preciosos grabats y un esculit y variat text.

També hem rebut lo núm. 3 de la notable *Revista Médica Rural* que publican los llicenciats Alabern y Balvey, de Blanes, que conté importantíssims treballs.

—Se diu que han obtingut un premi y un accésit respectiva ment en lo Certámen que enguany celebra l'Associació Literaria d' aquesta Ciutat, nostres estimats companys los joves poetas senyors Fontanilles y Morató. Los felicitem.

També ha obtingut premi en lo Certámen celebrat á Lleyda per l' Academia Bibliografico-Mariana, D.ª Trinitat Aldrich de Pagés, de La Bisbal.

—Han ofert premis pera las carreras de velocípedos que tindrán lloch en las vinentas fires; l' Ajuntament d' aquesta Capital, senyors Marqués de Camps, D. Antoni Comyn, D. Joseph Muro y Carratalá, Sr. Marqués del Busto, D. Emili Teixidor, D. Antoni Colodón y D. Joseph Norat. Las cintas son regaladas per varias senyoretas d' aquesta Ciutat. En cada cinta hi va brodat un lema.

—Lo dia primer del mes vinent comensará á publicarse á Barcelona la *Revista de Catalunya*, que veurá la llum pública un cop cada mes, redactada en nostra parla y formant un quadern de vuytanta planas.

—Ha mort á Cantallops l' avia del ilustrat professor d' aquesta Normal D. Joseph Gumbau, á qui acompanyém en lo sentiment.

—Repentinament morí á Figueres fa tres dies D. Lluçia de Maciá y Pujol, director de nostre estimat colega *El Regional* d' aquella població. A la Reducció y á la familia enviém nostre pésam.

—Un estimat colega ha publicat los següents datos comparatius trets dels cambis donats per la Junta de Govern del Colegi de Corredors de Barcelona; cotisació del paper espanyol el dia 23 de Febrer de 1895 en que s' axecaren á Baire, provincia de Santiago de Cuba, las primeras partidas separatistas y cotisació de 21 d' Octubre corrent.

	23 Febrer de 1895	21 Octubre de 1896
Interior 4 per 100.	74'85	61'59
Exterior 4 per 100.	83'90	72'45
Bitllets hipotecaris de la Isla de Cuba (1886)	109'75	84'15
id. id. id. id. (1890)	109'35	70'15
Lo cambi de Londres á la vista (lliuras).	27'50	31'75
Lo cambi de Paris també á la vista (franchs).	9'00	26'30

Las diferencias, com se veu, son grans y lo més grave es que ningú pot atrevirse á dir que ja no baxará més d' una manera sensible 'l paper del Estat ni pujarán més los franchs y las lliuras.

—Copiém de *La Renaixensa*:

«Lo príncep Albert de Flandes, heréu del trono de Bèlgica, ha anat un d' aquests dias á Gante ab motíu d' assistir á la sessió solemne de la Academia flamenca. Se 'l va acullir ab gran afecte y va pronunciar un discurs en llengua flamenca, quin passatge principal es lo següent.

«Vosaltres tots, senyors, havéu coloborat á honrar la llengua de nostra rassa flamenca; de la mateixa manera vosaltres contribuïrú a la gloria de nostra benvolguda pátria. Lo passat de vostra academia es una garantia pera 'l demá. Baix la seva alta protecció, baix la salvaguardia de nostras institucions que han proclamat la igualtat de las llengüas, sense privilegis ni opressions, las lletres neerlandesas no dexarán de resplandir y de prosperar. Lo país flamench, que de tot temps ha donat á las ciencias, á las arts y á la literatura un estol numeros y gloriós d' homes eminentes, axecará sempre la bandera de la civilitació y dels nobles treballs del esperit. Baix la vostra defensa 'l valor y la constancia no mancaran may. Los flamencs d' ara son dignes deis seus passats, que un poeta qual estatua s' axecará ben prompte á Flandes ha pintat ab aquestas immortals paraules. *Els volgueren lo que era just, y conseguiren lo que volgueren.*»

LA IGUALTAT DE LES LLENGÜES, SENSE PRIVILEGIS NI OPRESSIONS. De segur que quan s' en enterin los nostres enllustrats d' aquí, desde 'l més petit rata d' oficina, fins á tots los innumerables que tenen pertensions de president del consell de ministres y potser fins de president de la República, tindrán al príncep Albert de Flandes, heréu del trono de Baviera, per un *infelís*.

—A Banyoles s' ha illuminat la Plassa major ab lo gas acetileno, essent potser la primera població d' Espanya qu' ha empleat aquest fluyt pera la iluminació pública.

—Dimars passat celebrá sessió la Comissió provincial de Monuments, en lo quina lo Conservador interi del Museu, Sr. Botet, llegí una suscita memoria sobre l' estat de dit establiment y les millores que més urgeix s' hi fassin, acompanyada d' una relació dels objectes ingressats en lo mateix durant lo finit any económic 1895 á 1896. Segons ella, en dit any lo Museu ha adquirit trescents quaranta tres objectes, distribuïts de la següent manera: dos recobrats dels qu' havían sigut robats l' any 1892, dos depositats, cent vint y quatre comprats, y doscents quinze regalats. En los tres mesos trascorreguts de l' any económic corrent han entrat en lo Museu setanta quatre objectes; d' ells vint y cinch comprats y 'ls quaranta nou restants regalats; essent los donadors D. Joseph Roca, D. Joan Duch, D. Joseph Pascual y Prats, don Francisco Vinyas y Serra, D. Pere de Palol, D. Ermengüdo Vila, D. Joan Moriscot y l' Ajuntament de Caldas de Malavella per lo que respecta al present any y, per lo que respecta á l' any passat, los Srs. D. Lluys Barnoya y Matlio, D. Anton Suris, D. Joseph Lliurella D. Miquel Gaspar y alguns més que en aquest moment no recordém. La Comissió, además d' alguns altres acorts d' utilitat pera 'l Museu, acordá la compra d' alguns objectes trovats á Empuries y aprobá la adquisició d' un Calvari en relleu, de pedra, (sigle XIV); dos lápides, la una sepulcra! segurament del sigle XII, y l' altre commemorativa de la consagració de l' altar de Santa Maria construhit en la capella que hi havia en l' edifici conegut per *Hospital dels capellans*, la quina es inédita y del sigle XIV y altres restos arquitectónichs, procedents tots del edifici esmentat.

Aquestos objectes están ja collocats en lo Museu, ahont podran véurels los que visitin l' establiment en los dies de les vinentes fires.

Ferém de manera de publicar en LO GERONÉS la aludida «Memoria».

Nos descuycavam de dir que 'ls dos objectes depositats, ho han sigut l' un per D. Joseph Noguera, diputat provincial, y l' altre per l' Ajuntament de San Pere Pescador.

—A la fi, lo creuher *Princesa de Asturias*, que de cap de les maneres volgué anar á l' aygua quan li volían tirar, s' ha resolt d' anarsenhi tot sol quan ningú l' empenyia. Vaja, qu' aquesta vegada la sort, que fa tant de temps s'ens mostra esquerpa, ha volgut fernos bona cara.

—Per rabó de les circunstancias no 's celebrará aquest any l' Assamblea Catalanista que havia de tenir lloch á Olot. La Junta de la Unió está estudiant la reforma de les Bases de la mateixa, quina reforma sometrá dintre poch temps á la deliberació del Consell de Representants en cumpliment de lo que 'l Reglament disposa.

—FIRAS Y FESTAS.—*Firas*.—Dia 28, Peratallada, 29 y següents: Girona

Festas majors.—Dia 29, Girona.

—J. LLINÁS Y C.ª—BANQUERS.—*Ciudadans*, 16.—Compran ab benefici cupons d' Exterior, Cubas y altres. Compran y venen valors al comptat. Reben ordres de Bolsa. Obran compte, corrents ab interés.

—CAXA D' ESTALVIS DE GERONA.—*Ciudadans* 16. y *Llebre*, 2.—Imposicions al 5 per 100 desde 10 pessetes.—Id. al 3'50 per 100 desde 1 pesseta.—S' admeten los dilluns, dijous y dissabtes de 9 á 1 y 'ts diumenges de 10 á 12.

Pera les devolucions los matexos dies y hores.—Se proporcionan gratis prospectes pera 'ls altres details.

ASSOCIACIÓ LITERARIA DE GERONA

CERTAMEN DE 1896.

Fallo del Jurat Calificador.

Premi de S. M. la Reyna Regent: La Batalla de las Navas, num. 59 Accésit: Numancia, num. 17.

Premi de la Excm. Diputació Provincial: ¡Ampurias!, num. 21. Accésit: Un bon patrio, num. 28.

Premi del Excm. Sr. D. Lluys M. de Llauder: Gerona cristiana, num. 10.

Accésit al premi del Excm. Sr. Comte del Villar: Conveniencia absoluta per tots de la intimitat en las relaciones entre

SUCURSAL JUNCOSA

13 Plassa de la Constitució 13,
Gerona

DESPATX CENTRAL
10 FERNANDO VII 10
BARCELONA

Aquesta antiga y tan acreditada casa se dedica unicament al comer de XACOLATES, SUCRES, CAFÉS y THÉS.

Reb directament los llegítims sucres de la isla de Cuba, els cafés de Puerto-Rico HACIENDA, MARTINICA, MAYAGUEZ, MOCA Y CARACOLILLO de CEYLAN; de a qui el gran consum qu' es fa d' aquets articles.

Aquesta casa torra diariament lo café y se distingeix per la qualitat y puresa d' ell.
Recomana que per obtenir un bon café aromátich y fort se usin las barrexas en iguals parts del MOCA y PUERTO-RICO, aixis com lo CARACOLILLO y MOCA, evitant sempre que bulli puig que deu ésser una pura infusió.

Gran surtit de THÉ del Nort de Xina y del Japó. Aquesta excelent beguda sols pot obtenirse en las clases d'as ORANGE (Carte Rouge) LIPTON, ORANY PECCO, MENLANGE.

Especialitat en lo SOUCHONCH. Aquesta clase es el mes fort y deu emplearse en menos quantitat de la que generalment se usa; una lliure de THE SOUCHONCH equival á 4 lliures d' altres thés.

MAXIM FERNANDEZ

PERRUQUER DE S. M.

Aygua Minóxima vegetal pera tenyir lo cabell. No te rival en lo mon, perquè á més de sos efectes marevellosos, no taca ni perjudica la pell en lo més mínim.
Aquest assombrós y sorprenent especifich, se ven en dita perruqueria.

24, RAMBLA DE LA LLIBERTAT 24,
GERONA.

Grans rebaxes al engrós.

Escolta lector; si ets vell y 'l cap blanch te desfigura, t' he de dar un bon concell: si 't vols tenyir be 'l cabell fesho ab aquesta tintura.

TINTURA ABISINIA INSTANTANEA

EDICIÓ DE PROPAGANDA
DEL COMPENDI DE LA

DOCTRINA CATALANISTA

PREMIAT EN LO CONCURS REGIONALISTA

del "CENTRE CATALA, de Sabadell

Aprobat per la Junta Permanent de la Unió Catalanista

Tirada 100.000 exemplars

Forma un opúscul de 32 planes en octau, d' esmerada impresió sobre paper satinat y ab cubierta de color.

PREU: 15 céntims.

Les demandes al engrós al Secretari del «Centre Catala» de Sabadell.

PIANOS Y HARMONIUMS

—DE—

DIEGO SALAS

SE VENEN Á PLASSOS Y AL CONTAT

SE LLOGAN, RECOMPOSAN Y APINAN

Magatzems: Bell-lloch, n.º 1.—botiga

MEDICAMENTS ACREDITATS RECOMENATS PER LA CIENCIA MÉDICA

Xarop d' Hipofosfats GIMBERNAT

Lo mellor dels tónichs reconstituyens coneguts, desperta la gana, cura l' anémia, clorosis (colors tristos), malalties medulars, histerisme, insomni; d' efectes sorprenents en les convalecencias: Ampolla 10 rals.

Vi restaurador GIMBERNAT

Probes repetides fetes per distingits facultatius han demostrat qu' era lo «Restaurador» per escelencia, pera combatre l' escrofulisme (tumors frets) raquitisme, caries dels ossos, linfatisme, tisis, debilitats hereditaries ó adquirides, vellesa prematura y totes les malalties quina causa sia la debilitat ó falta de nutrició.

Te un gust agradable, de manera que en comptes de repugnar al malalt, aquest lo pren ab gust. Ampolla 12 rals

Vi de nou de kola GIMBERNAT

Considerat com aliment poderós d' economia, regulador del cor, estimuland de les funcions digestives y despertador de tot organisme empobrit: Preu 8 rals.

SE VEN AL ENGRÓS

Farmacia del autor Conde del Asalto, 14.—BARCELONA
Al detall en totes les farmacies.

Gran Sastreria «La mpurdanesa»

DE

Joseph Puig y Fábregas

SASTRE DE LA REAL CASA

Plassa del Oli.—GERONA.

Ultimas novetats.—Géneros de moda per senyoras y caballers.

Preus modichs.

SABATERIA

DE

JOSEPH M. VENTÓS

Calsat pera senyors, senyoras y nens.
Especialitat pera 'l que s' encarregui expressament.

IMPREMPTA Y ENQUADERNACIÓ

MANEL LLACH

Ferreria Vella, 5

GERONA

Mercaders (Neu) 12

Impressió de tota clase d' obras, folletos, circulars, sobres, paper comercial, tarjetas, esquelas mortuorias, facturas y demés objectes referents al ram d' Imprempta.

Assortit de tots los documents y demés objectes pera la Guardia Civil.

Documents pera los Municipis y Jutjats municipals.

Encuadernació de tota clase de llibres per luxosos que sian.

Preus sumament baratos

500 fulls de paper comercial timbrat 5 ptes. | 1000 sobres comercials timbrats 5 ptes.

FERRERIA VELLA, 5---GERONA

BANCA VITALICI DE CATALUNYA

Companya general de segurs sobre la vida establerta á Barcelona

CAPITAL SOCIAL

10.000.000 DE PESSETES

Capital suscrites fins al 31 Dezembre 1893 87.940.791'98 ptes
Actiu en idem. . . . . 15.337.928'87 »
Sinistres pagats fins á idem. . . . . 32.82.316'69 »
Reserves ó fondos de segur á idem. . . . . 4.178.675'02 »

Les principals classes de segur son:

Vida entera.—Capital pagador á la mort del assegurat, á la seva dona, fills ó qualsevol altre persona designada anteriorment.

Mioto.—Capital pagador al assegurat si viu lo die fixat; ó, immediatament d' ocórrer la seva mort, á la persona designada per ell mateix.

Terme fixo.—Capital pagador en lo die fixat sia al assegurat ó als seus hereus. En cas de mort del assegurat s' acaba lo pago de les primes.

Aquestos segurs participan en un 50 per 100 dels beneficis de la Companya.

SEGURS DE CAPITAL APLASSAT

Segurs temporals.—Segurs de sobrevivencia

SEGURS MIXTOS A CAPITAL DOBLAT

Rentes Vitalicies.

Delegat General á n' aquesta provincia:

Joseph Coderch y Bacó, advocat.—GERONA.

FONTBERNAT---Callista

—(Ulls de poll)—

S' ARREGLAN LOS PEUS Á DOMICILI

PROGRÉS, 23---Perruqueria.

GEOGRAFIA DE CATALUNYA

PER EN FRANCISCO FLOS Y CALCAT

Consta de 208 planas, conté alguns gravats entre ells dos mapas, y no mes val l' exemplar enquadernat

SIS RALS

Al engrós á QUINZE PESSETAS la dotzena.

De venda en la llibreria de D. Joseph Franquet

FILL DE FRANCISCO VILARDELL Y COMP.ª

SALT

Molí Fariner

Sistema AUSTRO-HUNGAR y de MOLAS

Tant per l' un com per l' altre sistema se fan las moltas á preus sumament modichs.

ESTABLIMENT Y TALLER

DE

PAU CASSÁ

PINTOR Y EMPAPERADOR

Magnífichs mostruaris de papers pera decorar habitacions desde 25 céntims á 30 pesettes la pessa.

Cromos, motlures, transparents y cuadros

Novetat, bon gust y economia

Gerona.—Baxada del Pont de pedra, 14

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU

del «Centre Catalanista de Gerona y sa Comarca».

Redacció y Administració. Cort-Real núm. 7.-1.ª

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Gerona. . . . . 1 peseta trimestre
Fora. . . . . 1'25 id. id.
Estranger. . . . . 1'50 id. id.

Un numero sol, 10 céntims